

מסורת הש"ס

^(א) [צ"ל והמניח], ^(ב) [שנת 5. מדי סב.], ^(ג) [נכירות מ:], ^(ד) [מוספת' ספ"א], ^(ה) [למנח כה.], ^(ו) [מוספתא ספ"א ע"ש], ^(ז) [צ"ל והמנח], ^(ח) [לשל ת.], ^(ט) [ויקרא יע.], ^(י) [סנהדרין ט.], ^(כ) [נכספרים שלפניו שם אחת כננות שוח וכן אינו שם בתוס' אבל גי' העירך שם בשבועות כננות שבע], ^(ל) [שם אח"י שוח].

תורה אור השלם

- לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל וַיִּרְאֵת מֶלֶךְ הַדָּבָר אֲנִי יְהוָה: דברים י כו

הגהות הב"ח

^(א) ר"ש ד"ה אלפני מפקדינו וכו' מכשול הוא דכן נח: ^(ב) ר"ה אלפני ר' דמקטרי: לא: ^(ג) תוס' ד"ה תורניתא. י"ב עיין במ"ש התוס' במסכת נדה דף סב ע"א בד"ה כל שאין לו עיקר:

לעזי רש"י

^{גלג"ט. בלוטום.} ^{קמפוריש"א} ^{[קומפוריי"א. משתה.}

מוסף רש"י

כל שיש לו עיקר. שורש שמתנו חי (נדה סב.) שנשרש בדרך, ולפי דעמי תורניתא דגרסינן במס' ע"ז דבר שאין לו שורש הוא ולא כמו שמפרשין אותו פיוט"א (שבת כז.), אלפני דלפני לא מפקדינן. כלומר לכלי הא"י לא חיישינן (קמסו כא.).

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

תורניתא ^(א) פ"ה מין ארו כדאמר ב"ר"ה ^(בג. וסס) צעשרה

מיני ארויס שטה תורניתא וקשיל דבסמוך פריך

מההיא וכל שאין לו עיקר ופ"ה שאין לו עיקר מתקיים בדרך צימות

הגשמים ואי תורניתא ארו הוא הא יש לו עיקר מתקיים ועוד קשיל

לפירושו הרי תנזאה דלין לה עיקר צימות

הגשמים ויש לה שביעית ועוד קשיל

אי תורניתא אילין הוא תורניתא הוא

דלא מוזנינן הא שאר אילנות מוזנינן

והא תנן ^(לקמן יט.) אין מוכרין להם

במחוצר לקרקע דהכי דייק לקמן גבי

דקל טבלך פרי"ת דמרי גוונא תורניתא

ניניהו וההיא דהכא הוא מין אדמה כעין

כצרימא פ"י גפרית שאין לה עיקר שורש

צקרקע לא צימות החמה ולא צימות

החמה ומשום הכי פריך עלה מההיא

דשביעית וכה"ג פריך בשבת פרק

ר"ע ^(דף ז.) גבי כצרימא וגם רש"י

פירש שם כן שמורניתא דהכא כעין

כצרימא: **בנות** שוח. לנאורה

משמע דפירי גרוע הוא מדהוסיפו

עליהם אבל מעיקרא לא הוו נהנו בהו

שביעית וכן משמע צריש מס' דמאי

^(פ"ב) דלא נחשדו עליהם עמי הארץ

דמתן הקלין שצדמאי השתיין והרימין

ועוזרדין וצינות שוח וקשיל דצפ"ק

דשבועות ^(דף יב.) ושם ד"ה כננות) אמר

גבי מותרות קיך למזבח כננות ^(י) שבע

לאדם שאוכלין אותם בקנוח סעודה

אלנאח חשוצות ניניהו וצינות שבע הם

צנות שוח כדאימא צבראשית רבה

^(פט"ו) תאניס שאכל אדם הראשון

איכא דקרו להו צנות שוח לפי שגרמו

שוח לאדם ואיכא דקרו להו צנות ^(ז) שבע

שגרמו שבע אצילות לאדם ובפרק ד'

נדרים ^(נדרים דף סו.) נמי גבי הנודר

מן הכלכלה והיו זה צנות שבע

ולמר אילו הייתי יודע שצנות שבע

בתוכה הייתי אומר תאניס חשורות

ולצנות אסורות וצינות שבע מותרות

מכל הני משמע דצנות שבע חשוצים

י"ל דודאי צנות שוח פרי חטוב הוא

ומה שלא נחשדו עמי הארץ עליהם

היינו מפני שיש מהם הרבה והוא

מין פרי הגדל ציערים כמו עוזרדין

דחשיצ צהדיהו גבי קליס שצדמאי

לפי שמזאי להם מן ההפקר לא נחשדו

שלא לעשר הגדל סביצ גנותיהם

וסביצ פרדסותיהן ולא מפני שהוא

גרוע וללגי שביעית מעיקרא סבור

כיוון שאין נגמרים צשנה שחננטיס זה

כדאמרין ^(כ"ה דף טו.) צנות שוח

שביעית שלהן שניה לפי שעושות

לשלש שנים היו סבדי דלא שייך למיזל

תורניתא ^(א) פ"ה מין ארו כדאמר ב"ר"ה ^(בג. וסס) צעשרה

מיני ארויס שטה תורניתא וקשיל דבסמוך פריך

מההיא וכל שאין לו עיקר ופ"ה שאין לו עיקר מתקיים בדרך צימות

הגשמים ואי תורניתא ארו הוא הא יש לו עיקר מתקיים ועוד קשיל

לפירושו הרי תנזאה דלין לה עיקר צימות

הגשמים ויש לה שביעית ועוד קשיל

אי תורניתא אילין הוא תורניתא הוא

דלא מוזנינן הא שאר אילנות מוזכסין

ובנות שוח ואי סלקא דעתך איצטרובלין תורניתא

תורניתא מי איתא בשביעית ^(ו) (והתנן) ^(ז) איה

הכלל כל שיש לו עיקר יש לו שביעית וכל

שאין לו עיקר אין לו שביעית אלא אמר רב

ספרא פירי דאדרא וכן כי אתא רבין א"ר

אלעזר פירי דארזא: בנות שוח: ^(י) אמר

רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן תאיני

חיוראתא: ופטוטרות: אמר רבה בר בר

חנה אמר רבי יוחנן בפטוטרותיהן שנו:

לבונה: אמר רבי יצחק אמר ר"ש בן לקיש

לבונה זכה תנא ^(יז) ומכולן מוכרין להן חבילה

וכמה חבילה פירש ר' יהודה בן בתירא

אין חבילה פחותה משלשה מנין וליחוש

דלמא אויל ומזבין לאחריני ומקטרי ^(יח) אמר

אביי ^(י) אלפני מפקדינן אלפני דלפני לא

מפקדינן: ותרנגול לבן: א"ר יונה א"ר זירא

אמר רב זביד ואיכא דמתני אמר ר' יונה

אמר ר' זירא תרנגול למי מותר למכור לו

תרנגול לבן תרנגול לבן למי אסור למכור

לו תרנגול לבן תנן רבי יהודה אומר מוכר

הוא לו תרנגול לבן בין התרנגולין היכי דמי

אילימא דקאמר תרנגול לבן למי תרנגול

לבן למי אפילו בין התרנגולין נמי לא אלא

לאו דקא אמר תרנגול למי תרנגול למי

ואפילו הכי לרבי יהודה בין התרנגולין אין

בפני עצמו לא ולת"ק אפילו בין התרנגולין

נמי לא אמר רב נחמן בר יצחק הכא במאי

עסקינן כגון דאמר זה וזה תניא נמי הכי

^(י) אמר ר' יהודה אימתי בזמן שאמר תרנגול

זה לבן אבל אם אמר זה וזה מותר ואפילו

אמר תרנגול זה עובד כוכבים שעשה

משתה לבנו או שהיה לו חולה בתוך

ביתו מותר ^(י) (והתניא) ^(י) עובד כוכבים

שעשה משתה לבנו אינו אסור אלא אותו

היום ואותו האיש בלבד אותו היום ואותו

האיש מיהא אסור אמר רב יצחק בר רב

משרשיא בטוויזג תנן ושאר כל הדברים

סתמן מותר ופירושן אסור מאי סתמן

ומאי פירושן אילימא סתמא דקאמר חימי

חוורתא פירושן דקאמר לעבודת כוכבים

לא

זה לבן. אם היה עובד כוכבים שעושה משתה לבנו או שיש לו

חולה בתוך ביתו: **מוסר**. דלסעודתו קצעי ליה משום נוי ולחולה

נמי קצעי ליה משום רפואה: אינו **אסור**. לשאת ולתת עמו

אלא אותו היום משום דמקריב הוא היום לעבודת כוכבים ואזיל

השתא ומודה: **צטוויג**. האי משתה דקתני מותר למכור לו

תרנגול לבן לאו במשתה חופת בנו דהא ודאי לתקרוצת עבודת

כוכבים קצעי ליה אלא במשתה של מריעות שעושין הנערים זה עם זה

וקורין קמפרויש"א דלא חשיב כולי האי שיקריבו לעבודת כוכבים:

לאו

כי מסתמא אדם הראשון מן הטובות אכל ור"ת היה מפרש דגרס הכא גבי שביעית מוכססין צנות שוח ולא גרס וצינות שוח והוא מין צנות

שוח ולא צנות שוח ממש ואותו פרי הוא גרוע ומציא ראיא מפ"ק דצרכות (דף מ. וסס) דאמרין התם הארי והדוב והנמר והצבדלס

עיבורן ג' שנים וכנגדן באילין צנות שוח נחש ו' שנים ולאותו רשע לא מניינו חבר וי"א מוכססין צנות שוח ופיש"י שם שהוא מין צנות

שוח ולא צנות שוח ממש: **פִּירִי דארזא**. פ"ה גלומין והוא מאכל חזירים ורשצ"ס צשס רש"י פירש פירות אילן שקורין פין ויש בו

גרעינין ואינו ראוי לאכילה וניחא כי גס צמס' ר"ה ^(דף בג. וסס) פירש"י תורניתא פין ושם מדבר בגוף הארו וכאן בפירות והאי

דקאמר צצ"צ ^(דף פ. וסס ד"ה מה) ארו אינו עושה פירות ודאי אותו ששמו ארו אינו עושה פירות וזה שמו שטה:

בגוץ דאמר זה וזה. פרש"י שאמר תרנגול לבן ושחור למי ור"י אומר דמייירי כגון שיש ציד הישראל הרבה תרנגולים לצנים ושחורים

וקאמר זה חיה והכי משמע בצמון דקא אמר אימתי בזמן שאמר תרנגול זה לבן משמע דקמיה קאי ורש"י פירש דזה לאו דוקא:

יד.

ס א (מ"י פ"ז מהל' שטתא ויוגל הל' יג.):
כא ב טוש"ע י"ד ס"י קנה סעיף א:

רבינו הגנאל

כוכבים. לבונה פירוש לבונה זכה אסור למכור לעובדי כוכבים מפני שמקטריין אותה לעבודת כוכבים: **תנא** מכולן מוכרין להן חבילה פי' לסחורה וכמה היא חבילה פירש ר' יהודה בן בתירא אין חבילה פחותה משלשת מנין. ומקשי' דילמא אויל האי תגרא דובן שלשת מנין ומזבין לאחריני ומקטרי ופרקי' כי מקדינן משום ולפני עור לא תתן מכשול דלא למיזבן להנהו דמקטרי אוקמנא בזמן שאומר העובד כוכבים מי מוכר אמר לבנים או שחורים בכלל ואפי' (ל) אמר תרנגול לבן זה מוכרין לו. תניא נמי הכי אמר ר' יהודה בזמן שאמר לו תרנגול לבן אבל אמר זה וזה מותר ואפי' אמר תרנגול לבן זה. ואם יש לו חולה בתוך ביתו מותר. ועובד כוכבים שעשה משתה לבנו מותר. ומי שרי והתניא עובד כוכבים שעשה משתה לבנו אותו היום ואותו האיש אסור ופרקי' ר' נחמן בריה דרב משרשיא בטוויזג. ומקשי' ממתני' דתנן ושאר כל הדברים סתמן מותר ופירושן אסור

^(א) פי' רצינו הוא כפירוש ר"י בתוס' ד"ה כגון ומיהו זה לר"י אבל לת"ק אסור וי"ע:

מסורת הש"ס

(א) וַע' חוֹסִי' לָקֵמֵן כִּבֿ: ד"ה (ורמיהו'): (ז) [לָקֵמֵן כִּבֿ:]; (ג) [שָׁנַת קִנְיָ: מִפֿי' רִשִׁי' דַּהֲבָה נִרְחָה דְלִיג' לִיה. רַשִׁ"א]; (ד) לָקֵמֵן כִּאֵל. [פֿסְחִים ו.י. (ז) תְּרִימוֹת פֿירָא מִיַּט' וַיִּצְמֹת סוֹ:]; (ו) [וַיִּקְרָא טו.י. (ז) וַסְנַהֲדִין נח.]; (ח) [שָׁנַת קִנְיָ:]; (ט) מַחֲלִי כִלִּ"ל רַשִׁ"א,

תורה אור השלם

1. ולא תביא תועבה אל ביתך וְהִיָּיתָ תָּרֵם בְּמִדּוּר פִּתְקָן תִּשְׁקָצְנָה וְתַעֲב תַתְּעַבְנָה כִּי תָרֵם הוּא:

דברים ז כו

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ושפעה וכו' דהפיר פפ. עיין משנות הריב"ש ס' ד:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אימור וכו' לתוס' בשר בפרק השאל:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א] תוס' ד"ה אימור לשחיטה וכו' ומשני אי אפשר ה"נ אבל מלת אבל מתקן:

מוסף רש"י

שלא תעקר. נעשית עקירה, הילכך לא רבע לה, אבל אדמור' לא חייש כשעומדת בפונדק (ושמן בב.). והמחמר אחר בהמתו. מניח תמור טעונה קרוי מחמר (שבת קנב.). לא לבית דירה אמרו. לא לבית דירה התירו אלא להעמיד בו בהמות ועלם ולא שידור הוא זה (פסחים יז.).

וּרְ"א אוֹמֵר אֵף בַּמָּקוֹם שֶׁאִסְרוּ לִיִּיהַד. כדקמני כזהוא דאין מעמידין התירו למכור דיחוד בכל מקום אסור משום מכשול דרביעה ולא במנהגא תליא מילתא אבל במכירה ליכא למיחש לרביעה דעובד כוכבים חס על בהמתו מלרבעה מאחר שקנאה כדי שלא תעקר שנעשית עקורה דרביע' הילכך במנהגא תליא מילתא היכא דאחמור עלייהו דלא מוזני אחמור והיכא דלא אחמור שרי ולגזי העמדת בהמה בפונדקאות של עובדי כוכבים שהבהמה של ישראל היא אין העובד כוכבים חס עליה מלרבעה וקא עבר אלפני עור לא תתן מכשול^(א) ואהכי אסור: ואף רב הדר ציו. וקסבר כר"א: נהי דלרביעה לא חיישינן. דעובד כוכבים חס על בהמתו שלא תעקר: כיון דוצנה קנייה. ואינה של ישראל. ומשום לפני עור לא תתן מכשול לא קעבר דבני נח לא נלטוו על השביטה אבל גבי רביעה ליכא למימר הכי משום דהתם קעבר אלפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט) לפי שזני נח נלטוו על הרביעה' אבל על השבת לא נלטוו בני נח ומה שאסור לישראל לומר לעובד כוכבים עשה לי כך זהו משום ממנא חפלק דזכר דכר (ישעיה נח) דבור אסור^(ב): **גזרה משום שאלה**. אי שרינן לנזוני בהמה גסה ולא חיישינן למאי דעבדה מלאכה בשבת אחי הוא לאושלי בהמתו לעובד כוכבים ועציד זה מלאכה בשבת וקא עבר בלאו דכתיב (דברים ה) לא תעשה כל מלאכה וגו' וכל דהתנתך דהשתא בהמת ישראל היא ומנאוי הוא על שביטתה: **שאלה קניי**. למי שאלת' דכיון דחייב באונסין הרי היא שלו: נסיוני. מנסה לה אי אולא ספיר כשהיא טעונה: ואולא **מחממי'**. מחמת קולו שהיא מכרת והולכת: מחמר לא שייך למימר אלא בבהמה הטעונה משאוי ופעמים שנותן עליה משא לנסותה אם הולכת יפה וי"ל מחמר בשבת ואיכא למ"ד בפרק בתרא במסכת שבת (דף קנד.) דחייב חטאת והתם פלוגתא: **אף במקום**.

הכי קתני במתני' אין משכירין להן בתים בא"י אבל בחו"ל משכירין ואף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו שידור זו העובד כוכבים אלא לבית העללים לבית האזרחות מפני שמכנים לתוכה עבדות כוכבים ואי שכיירות ליה לישראל אם עייל לה עובד כוכבים עבדות כוכבים דדידיה קא מעייל: **יאבילנה כרשיני תרומה**. אע"פ שמונותיה עליו אינו גולן אם האבילה תרומת כהן לפי שתרומה ממון שאין לה תועפים היא שהרי נותנה לכל כהן שירצה ואם רצה היה יכול ליטנה לכהן זה שהשכיר לו פרתו ואותו כהן מסתמא ניחא ליה ומחיל אם האבילה הרבה כרשיני תרומה דמה לו להקפיד והלא אינה מיוחדת לו לפיכך מתוך^(ט) שידוע שנותן לבהמתו מאותן כרשינין הרבה צעין יפה יותר משאליו היה שלו ניחא ליה ואינו גולן אי נמי שגפלו לו מבית אבי אמו כהן: לא **יאבילנה כרשיני תרומה**. לפי שאינה שלו ואינו יכול להאבילה תרומה אלא לבהמתו קניית כספו: **אידיא דספסירא**. ע"י סרסור ישראל והמוכר נמי ישראל: **ועוד דלא מגלי מומא**. כיון דהוא למכרה לקחה אינו רואה שידוע בה מוס שבה הלכך לא מושיל ולא מוגיר: **אימור לשחיטה וצנה**. ותלינן לקולא ומתניתין בבהמה טמאה אפילו בסתמא א"י בטהורה ובמפרש ליה עובד כוכבים דלקוימיה קאי: ומנא

ועציד ציה מלאכה וא"ת נהי דלשחיטה וצנה מ"מ ניחוש שמו ירביענה קודם שיטענה כי ההוא עובדא דאין מעמידין (לקמן דף כב:) **עבד כוכבים** שלקח אווזא מן השוק רבעה חנקא ואלכה וי"ל דמילתא דלא שכיח היא ולא גזור ציה רבנן והשתא חזינן דלכ"ע צין לרשצ"ם צין לר"ת אסור למכור לעובדי כוכבים עגלים וסחיין וכל בהמה טמאה וע"כ יש לתמוה במה היו סומכין למכור עגלים וסחיין לעובדי כוכבים וגם מסוסים נמי יש לתמוה דבשלמא אותן שאין מיוחדים אלא לרכיבה ניחא דהא פסיק ר' יוחנן (לקמן טו.) ככן בתירא' הממיר בסוס לפי שעושה זו מלאכה שאין זה איסור דאורייתא ומטעם האוכף אין לאסור דהאוכף בטל לגבי האדם הרוכב עליו אבל מאותם סוסים שהם מיוחדים למשוך בקרון וגם לפעמים שהעובד כוכבים מפרש שקוניה בשביל מלאכת חרישה ומשיכת קרון קשאי וי"ל דלפי מקנת התלמוד דשרי למזבן אידיא דספסירא ומפרש טעמא משום דלא ידעה ליה לקליה ניחא דגם בהמות שלנו אינן מכירות בקולנו וליכא למיחש לנסיוני גס אין רגילות להשאלם ולהשכירם מיהו מאותם שרגילים לשכור לעובדי כוכבים קשאי וי"ל דודאי הם הא דאסור למכור בהמה טמאה היינו דוקא צימיהם שהיו הרבה צידה ואם היה לו ללדס בהמה שאינו רריך לה היה מוכרה לחצרו ולא היה מפסידה אבל עתה מה יעשה שלא ימנא למכור יפסידנה ולכן נהגו הגאונים שגבולה הימר בדבר וכה"ג איכא לקמן דפריך אפי' חמיני ושעמי נמי לא מזבנן ומשני א"א ה"נ א' אבל כיון דא"א שרי ופסק רבינו ברוך דלפי זה אין להמיר אלא כשקויה הסוס לצורך עצמו ונמלך עליו למכרו דאם לא ימכרנו יפסיד אבל לוקח סוסים למכרם כדי להרויח אסור דלא יקחם ולא יפסיד בהם:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

מו.

וּשְׁמַעְיָה לְקָרְיָהּ וְאוּלָא מחמתיה. וא"ת ל"ל טעמא דמחמר תיפוק ליה משום שביטת בהמתו לחוד ואור"י דמשום שביטת בהמתו לחוד לא הוי אסרינן מכירה דלית ציה איסור כי אס לפי שעה משום נסיוני ודוקא שאלה או שכירות אסרינן משום שביטת בהמתו משום דעושה כל השבת אבל משום נסיוני דאין זו איסור אלא לפי שעה לא אסרי' אי לאו טעמא דמחמר * דחמיר טפי: **יִשְׂרָאֵל שֶׁשֶׁכַר פָּרָה מְבֻחָן יֹאבִילָנָה כְּרִשְׁיָנִי תְּרֹמָה**. נראה לר"י דמייירי בצאין מוונותיה על ישראל אלא על כהן מדלא קתני אע"פ שמונותיה עליו כדקמני צסיפא ועוד דאם היו על ישראל אדרייק מסיפא דשכירות לא קניא לידוק מירשא וניחא נמי שיכול להאכילה כרשיני תרומה כיון שמונותיה על הכהן ואין כאן חשש: **וְהַשְׂתָּא דְאִמְרַת שְׂכִירֹתָי** נראה קניא. הכא מסקינן דשכירות לא קניא וקשה דבפרק הוהב (צ"מ דף נז: וס' ד"ה והא) מסיק דשכירות יש לה אונאה מדמכניז וכי תמכרו ממכר לעמיתך ולא תכניז וכי תמכרו ממכר לעולם אלמא ממכר קרינן ליה וי"ל דמאי דממכר קרינא ליה לפי שעה היינו דוקא לגבי אונאה דכתיב ממכר מיותר מיהו בשאר מקומות אמרינן דשכירות הוא דלא קניא:

שָׂרָא יָדִיה מְיוּבֵן אִידָא דסְפָסִירָא. תימה אמאי לא אסרינן משום דכשיראזה צביה העובד כוכבים יסבדו שהעגלים עלמנן מכרוה לו ואחי למישרי צבעלים מידי דהוא אשצורה לרצנן דכפרשי' דמתני' וי"ל דספסירא רבנן לא חית ליה והר"י ששע"י פירש דהוא גזרה לגזרה גזרה ספסיר' אטו בעל הצית ובעה"צ גופיה אינו אסור אלא גזרה משום שאלה שכירות ונסיוני: **אִימורָא** לשחיטה ובנה. פ"ה ומתני' דקתני אין מוכרין מיירי או בבהמה טמאה ואפי' בסתמא או אפי' בטהורה ובמפרש ליה עובד כוכבים דלקוימיה קא צעי ליה ורשצ"ם פירש בשם רש"י דהבא דוקא פרה שאין רגילין לעשות בה מלאכה אבל שורים שרובן למלאכה אין מוכרין ועגלים וסחיין נהי דהשתא לאו בני מלאכה נינהו מ"מ לכשיגדלו יהיו בני מלאכה וקשיא לר"ת על פירוש זה דאדרבה בכל התלמוד משמע דפרות יותר הן צנות חרישה כדאמרי' בסמוך ובנא

דפרה החורשת בשביעית ובפ"ק דפסחים (דף יז.) שתי פרות היו חורשות בזה המשחה וכן (צ"מ פ.) השוכר פרה לתרוש בזה (א) השואל פרה כי השוורים היו נוגחים כדאמרי' (צ"ק מו.) שור שגגח ואע"ג דאמרי' שורים רוצא לרדיא וצני צפי' המוכר פירות (צ"צ כז:) מ"מ אינם רואים למלאכה כמו פרות לכן נראה לר"ת דצין פרות צין שורים אמר דלשחיטה וצניניהו ומתני' דקתני בהמה גסה היינו בהמה טמאה כפ"ה ועגלים נקט דוקא דלמלאכה קצעי להו דאילו לשחיטה לא היה טורח לקנותם ולגדלם וסחיים נמי לרבותא נקט דאע"ג דהשתא לא חזו למלאכה אסור למכרם וקשה על פירוש ר"ת דלקמן (דף טז.) כי צעי שור של פטם מהו משמע הא שאר שורים אסרי ואור"י דלעולם שאר שורים מותרים אבל התלמוד מסופק כי אולי יש להחמיר בשור פטם משום דכי משהי ליה עציד מלאכה על חד תריץ וא"כ ראוי הוא למלאכה יותר משוורים אחרים ור"ת פירש שור פטם לאו מפוטם עדיין הוא אלא עומד להתפטס ולכך הוא שואל כי שמא יש לאסור זו יותר משאר שורים דאדמשהי ליה לפטמו מימליך

ועציד ציה מלאכה וא"ת נהי דלשחיטה וצנה מ"מ ניחוש שמו ירביענה קודם שיטענה כי ההוא עובדא דאין מעמידין (לקמן דף כב:) **עבד כוכבים** שלקח אווזא מן השוק רבעה חנקא ואלכה וי"ל דמילתא דלא שכיח היא ולא גזור ציה רבנן והשתא חזינן דלכ"ע צין לרשצ"ם צין לר"ת אסור למכור לעובדי כוכבים עגלים וסחיין וכל בהמה טמאה וע"כ יש לתמוה במה היו סומכין למכור עגלים וסחיין לעובדי כוכבים וגם מסוסים נמי יש לתמוה דבשלמא אותן שאין מיוחדים אלא לרכיבה ניחא דהא פסיק ר' יוחנן (לקמן טו.) ככן בתירא' הממיר בסוס לפי שעושה זו מלאכה שאין זה איסור דאורייתא ומטעם האוכף אין לאסור דהאוכף בטל לגבי האדם הרוכב עליו אבל מאותם סוסים שהם מיוחדים למשוך בקרון וגם לפעמים שהעובד כוכבים מפרש שקוניה בשביל מלאכת חרישה ומשיכת קרון קשאי וי"ל דלפי מקנת התלמוד דשרי למזבן אידיא דספסירא ומפרש טעמא משום דלא ידעה ליה לקליה ניחא דגם בהמות שלנו אינן מכירות בקולנו וליכא למיחש לנסיוני גס אין רגילות להשאלם ולהשכירם מיהו מאותם שרגילים לשכור לעובדי כוכבים קשאי וי"ל דודאי הם הא דאסור למכור בהמה טמאה היינו דוקא צימיהם שהיו הרבה צידה ואם היה לו ללדס בהמה שאינו רריך לה היה מוכרה לחצרו ולא היה מפסידה אבל עתה מה יעשה שלא ימנא למכור יפסידנה ולכן נהגו הגאונים שגבולה הימר בדבר וכה"ג איכא לקמן דפריך אפי' חמיני ושעמי נמי לא מזבנן ומשני א"א ה"נ א' אבל כיון דא"א שרי ופסק רבינו ברוך דלפי זה אין להמיר אלא כשקויה הסוס לצורך עצמו ונמלך עליו למכרו דאם לא ימכרנו יפסיד אבל לוקח סוסים למכרם כדי להרויח אסור דלא יקחם ולא יפסיד בהם:

מיי

עין משפט ונר מצוה

רבינו חננאל

ופרק' כיון דובנה לא רבעה דאמר משמיה דרב עובד כוכבים חס על בהמתו [שלא] תיעקר ואינו רובעה: פ"ה' ובכ"מ אין מוכרין להם בהמה גסה. מאי טעמא נהי דלרביעה לא חיישי' עבדי בה מלאכה בשבת והתורה אמרה למען ינוח שורך וגו' ואמרין מכרי לא אזהר רחמנא הנחה אלא בבהמתו של ישראל אבל עובד כוכבים כיון דובנה קנייה בהמת עובד כוכבים היא ליעבדי בה מאי דבעי ודחי' גזר' מכירה אטו שכירות ואטו שאלה דבהמת ישראל היא. ומקשי' שכירות ושאלה נמי כל ימי שכירותה וכל ימי שאליתה כמכורה היא וקנאה עובד כוכבים אלא גזירה משום נסיוני פ"י מכרה לו על מנת שינסה אותה ואם לא תישר בעיניו יחזירנה לו חיישי' דלמא אתי במעלי שבתא סמוך לשקיעת החמה וא"ל עובד כוכבים לישראל תא נסיה ושמעה לקליה ואולה מחמתיה ומנצא כמחמר בשבת ואסור. ומקשי' ושכירות מי קניא והתנן אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני שמכנים עבדות כוכבים לתוכה ואי ס"ד שכירות קנייה עובד כוכבים כי קא מעייל בביתיה קא מעייל. ותוב נתנן כהן ששכר פרה מישראל אי"פ שחייב כרשיני תרומה ואי ס"ד קנייה אמאי לא יאבילנה כרשיני תרומה פרה דידיה היא וניחא הא סברא דשכירות קנייה ואמרין השתא דאמרת שכירות לא קנייה גזירה מכירה אטו שאלה אטו שכירות אטו נסיוני: ר"ב אחאי שרא לרובני חמרא אנב ספסירא. אמר מאי איכא למיחש אי משום נסיוני הא לא ידעה ליה לקליה דאולא מחמתיה אי משום שאלה ושכיר' ספסירא כיון דלפי ח' שעתיה הוא מובין לא מושיל ולא מוגר ועוד משום דלא נגלו מומי דבהמה: ירושל' עבר ומכר קונסין אותו כשם שקונסין להלכה כך קונסין למהג. חד ב' נש ובן גמלא. אתא עובדא קמי ריש לקיש וקנסיה (ז) בדי פלא בגין דיחודי גמלא. אמר ר' בון לסיסור קנס והוון ציוחין לבויה ברא דמסירוס לארמיא: רב הונא ובן פרה לעובד כוכבים א"ל רב חסדא מאי [טעמא] עבד מר הכי אמר ליה אימור לשחיטה קנאה

(א) כ"ה גי' הרי"ף והרא"ש ו"ל ע"ש.

(ג) צירושלמי בספחים פ"ד ה"ג דקנסיה כמפלגא וכן צ"ל גם כאן.